

Serbest Müşavir Mühendisler Gediz EDAŞ'tan Sorunlarının Çözümünü Bekliyor

Elk. Elo. Müh. Ali Fuat Aydın
ali.fuat.aydin@emo.org.tr

Serbest Müşavir Mühendis (SMM) olarak çalışan üyelerimiz uzun süredir varlığı süren ve bir türlü çözülemeyen sorunlarla mesleki faaliyetlerini sürdürmek zorunda kalmaktadır. Sorunların çözümüne ilişkin bugüne kadar EMO tarafından yapılan birliktelik önerilerinden çözüme dönük bir sonuç alınmamıştır.

Yazımızda Gediz Elektrik Dağıtım A.Ş. İzmir İl Müdürlüğü'ne bağlı metropol alan ve ilçelerdeki uygulamaları incelemeye çalışacağız. Bu uygulamalardan doğan sorunlar ise:

- 1-Enerji izni,
- 2-Proje onayı,
- 3-Tesislerin yapımı,
- 4-İşletme sorumluluğu başlıkları altında incelenebilir.

1- ENERJİ İZİN BELGESİ ALMA AŞAMASINDA YAŞANAN SORUNLAR

Gediz EDAŞ dışındaki birçok dağıtım şirketi EPDK Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 8. maddesi nedeniyle özel enerji nakil hatlarından enerji verdiği halde, Gediz EDAŞ İzmir İl Müdürlüğü yıllarca bu hatlardan yönetmeliğe atfen enerji vermeyerek müşterilerini diğer dağıtım bölgelerinden farklı bir uygulamaya tabi tutmuştur. EPDK, bu yönetmeliğin anılan maddesi ile ilgili uygulamayı

birkaç kez erteleyerek, TEDAŞ ve bağlı şirketlerinden Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 8. maddesinde tariflendiği şekilde müşterilere ait enerji nakil hatlarını devir almalarını istemiştir. Ancak genel olarak, **TEDAŞ ve özel olarak da Gediz EDAŞ bu konuda çalışma yaparak özel müşteri enerji nakil hatlarının devri için devir sürecini başlatmak ve sürdürmek yerine, tüm yükü enerji talep edenlerin üzerine bırakarak "çözmeye" çalışmıştır.** Bu nedenle birçok işletme "özel enerji nakil hattı" olduğu gerekçesiyle önünden geçen hatlardan enerji alamayarak yapacakları yatırımdan vazgeçmek zorunda bırakılmışlardır. Bu durum doğal olarak birçok SMM üyeye yansımıştır. Bugün ise EPDK ve TEDAŞ'ın mutabakatı ile enerji talep edenlerin özel hat sahiplerinden muvafakat almaları koşuluyla enerji almaları sağlanarak "sorun geçici olarak çözülmüş" görünmektedir. Ancak kurumsal iradeyi devreden çıkaran bu çözüm, birçok yanlış ilişkiyi yaratarak "çözumsuzlük" üretmeye devam etmektedir.

Enerji izinleri; ilçelerde teknik görevlinin hazırladığı etüde, metropol alanda ise Sistem İşletme ve Bakım Müdürlüğü yetkililerinin yapacakları değerlendirmelere göre verilmektedir. Bazı ilçelerin talepleri

uygun süre içerisinde sonuçlandırılmasına karşın birçok ilçede enerji etütleri günler sonrası hazırlanarak Sistem İşletme ve Bakım Müdürlüğü'ne gönderilmektedir. Geç hazırlanan enerji etütleri için gerekçe olarak yoğunluk gösterilmektedir. **Gediz EDAŞ İzmir İl Müdürlüğü ve bağlı birimlerindeki teknik görevlilerin, SMM'lerin iş takipçisi değil mühendis olduğunu, Kurumun da ancak aboneleriyle var olabileceğinin bilincinde olmaları gerekmektedir.** Enerji etütleri Sistem İşletme ve Bakım Müdürlüğü'ne ulaşmasının ardından, "fazla sorun yoksa" 2-3 gün sonra imzadan çıkar ve elinize geçer. Ancak "sorun varsa", kurum adına neler üstlenilirse enerji alınabileceği dayatmalarının aşılması gereklidir. Enerji izinlerinde işin türüne ve enerji alınacak yerin özelliğine göre özel bir trafo tesis etmeniz istenildiği gibi, EPDK Lisans Yönetmeliği'nin 38. maddesi kapsamında işi yaparak TEDAŞ'a devir etmeniz istenebilir. Özellikle, **38. maddenin işlerlik kazanmasından sonra, Gediz EDAŞ İzmir İl Müdürlüğü en küçük enerji taleplerini dahi bu kapsamda değerlendirerek, kendisinin yapması gereken yatırımları üçüncü şahıslar üzerinden çözmeyi seçmektedir.**

Enerji izinlerinin, herkesin bildiği ve belirlenmiş şartlara göre verildiğini söylemek ise olanaklı değildir. Bunda; EPDK tarafından sık sık değiştirilen yönetmeliklerin yanısıra enerji izni veren görevlilerin, zorlama bir kolaylıkla neredeyse tüm enerji taleplerini Lisans Yönetmeliği'nin 38. maddesi kapsamında değerlendirmelerinin payı vardır. Ancak politik gücü ve referansları olan enerji talep sahiplerinin her dönemde olduğu gibi yine istedikleri şekilde enerji izni aldığı bilinmektedir.

2-PROJE ONAY AŞAMASINDA YAŞANAN SORUNLAR

Enerji izni alınması sonrası, hazırlanacak proje üçüncü şahıslara aitse, Sistem İşletme ve Bakım Müdürlüğü proje servisinde hızlı ve sorunsuz şekilde onaylanmaktadır.

Ancak enerji izin belgesinde, EPDK Lisans Yönetmeliği'nin 38. maddesi kapsamında Gediz EDAŞ'a devir edilecek ve tesisin yapımı ile ilgili iş yapım protokolü yapılacak maddeleri varsa, projeler bu kez Etüt ve Proje Müdürlüğü'nde onaylanmaktadır. Enerji talep eden birçok tesisin enerji izni bu şekilde verildiğinden Etüt ve Proje Müdürlüğü'nün iş yoğunluğu artmış bunun sonucu proje onay ve protokol hazırlanması için gerekli süreler uzamıştır.

İlçelerde onaylanan elektrik iç tesisat ve A.G Dağıtım Şebekesi projelerinde farklı uygulamalardan kaynaklanan sorunlar yaşanmaktadır. Birçok ilçede projeler iş yoğunluğu gerekçe gösterilerek günlerce bekletilmektedir. Elektrik mühendisi bulunmayan ilçelerden bazılarında İzmir İl Müdürlüğü'nce görevlendirilen elektrik mühendisleri sadece proje onayı için gitmektedir. Birçok ilçede ise SMM'ler projesini başka ilçelere giderek onaylatmak zorunda kalmaktadır.

Ayrıca proje aşamasında tesisi yapılacak iş ile ilgili, Gediz EDAŞ'ın bazı birimlerinden bilgi ve proje örneği isteği olumsuz karşılanmakta, bilgi ve proje vermenin yasak olduğu söylenmektedir. Doğru çözümlerin ancak mevcut bilgilerin paylaşıldığı durumlarda üretilebileceği ve Gediz EDAŞ'ın bu sürecin ayrılmaz bir parçası olduğu açıktır. Bu nedenle **enerji izni alınmış tesislerde yetkili kılınmış SMM'lerin Gediz EDAŞ'ın (Organize Sanayi Bölgeleri'ndeki olumlu tarz ve yöntemleri benimseyerek) elindeki doküman ve projelere ulaşabilmesinin önü açılmalıdır.**

3 - YAPIM AŞAMASINDA YAŞANAN SORUNLAR

Yüklenici olarak üstlenilen işlerden özellikle iş yapım protokollü işlerde sorunlar bulunmaktadır. Yapılan iş yapım protokolleri, tek taraflı Gediz EDAŞ'ı koruyan aboneye ve yükleniciye adeta eziyet etmek için düzenlenmiş bir belge niteliğindedir. Protokollü işleri, iş yapım protokolündeki şartlara göre şöyle gruplayabiliriz.

a)Trafo yeri, enerji talep sahibi tarafından verilen, tüm malzemeler ve işçilikler enerji talep sahibi tarafından karşılanan işler: Bu tür işlerde enerji talep sahibi enerji izin belgesi alarak, işin projesini hazırlatarak trafo yerini de kendi arsasından veya belediyesine ait yeşil alandan karşılayarak işi yapmaktadır. Trafo yerinin tapusunun Gediz EDAŞ'a verilmesinde de sorunlar yaşanmakta, işler uzamakta ve bazen yapılamaz hale gelmektedir.

b)Trafo yerleri Gediz EDAŞ tarafından veya talep sahibi tarafından yeşil alanlardan imar planı değişikliği ile sağlanan işler:

Gediz EDAŞ, bazı enerji talep sahipleriyle beton köşk protokolü yaparak boş beton köşk tesis ettirmektedir. Daha sonra ise bu beton köşk aynı veya başka bir enerji talep sahibine, kısmen Gediz EDAŞ'ın verdiği malzemelerle donattırılarak trafo merkezi enerjilendirilmektedir. Gediz EDAŞ'ın sağladığı trafo yerlerinde ise imar veya kamulaştırma ile ilgili olarak enerji talep sahibinden belge istemektedir. Trafo yerinin protokolden önce Gediz EDAŞ'ça sağlandığı durumlarda bile "bizi ilgilendirmez, protokolda böyle yazıyor, protokolü biz yapmadık" denilmektedir.

Birçok durumda yüklenici, bina yapımı veya beton köşk montajı protokolden önce tesis edilmiş olmasına karşın, bu yapıların imar planında gösterilen yerde olup olmadığının kontrolü için kamulaştırma servisi ile birlikte yerine gitmektedir. **Trafo merkezi yıllar önce yapılmış olmasına karşın; SMM, kamulaştırma servisinden kamulaştırma sorunu yoktur diye yazı getirmeden teminat mektupları iade edilmemektedir.** Gerekçe olarak iş yapım protokolünde bunu tarifleyen bir maddenin olması gösterilmektedir. Böylece Gediz EDAŞ'ın yıllarca kamulaştırma ve tapu işlemlerini yapmadan beklettiği trafo yerlerinin işlemleri enerji talep eden işletmelere ve yüklenicilere zorla yaptırılmaktadır.

Bu süreçte SMM yüklenicilerin teminat mektupları, küçük bir tadilat işi yapsalar bile Gediz EDAŞ'da aylarca beklemektedir.

c)Gediz EDAŞ'a devredilecek iş yapım protokollü işler: Kullanılacak malzemelerin tip test deneyleri yapılmış malzemelerden olması, satın alınmadan önce de Kurum

tarafından gerekli testlerden geçirilmesinin sağlanması istenmektedir. Enerji izin belgelerinde ve imzalanan protokollerde böyle bir maddenin yer alması nedeniyle tesislerin yapımında kullanılan birçok malzeme için Test Müdürlüğü yetkilileri üretim yerine giderek testlerde hazır bulunmaktadır. Ancak bir çok malzemenin üreticisi İzmir dışında olduğundan zaman ve maliyet artmaktadır. Konu o denli abartılmaktadır ki, birçok tesiste kullanılan malzemeler Test Müdürlüğü yetkilileri tarafından testlerden geçirilmeden satın alındığı gerekçesiyle devir alınmayarak sorun çıkarılmaktadır.

Tip test deneylerinden geçirilerek üretilmiş malzemelerin yeniden teste tabii tutulmasının, zaman ve maddi kayıpları dışında herhangi bir faydası yoktur. Ters söz konusu ise, Test Müdürlüğü tarafından teste tabi tutularak satın alınan malzemelerin test sonuçları sektör bileşenleri ile paylaşılmalıdır. Ancak bugüne kadar bu tür bir bilgi paylaşımı bulunmamaktadır.

d) Yapım aşaması tamamlanan işler: Gediz EDAŞ'a devredilecek protokollü işlerde önce tesislerdeki; trafo merkezi, havai hat, zati korumalar, YG kablolar, ayrı birimlerce kontrol edilmektedir. Alınan olur belgeleri sonrası geçici kabul heyeti başkanı tayin edilerek tesisin geçici kabulü yapılmaktadır. Bu durumda geçici kabul heyetine bir formaliteyi yerine getirmek kalmaktadır.

Bazı ilçelerde İlçe İşletme Müdürü olarak da görev yapan kabul heyeti başkanları geçici kabul için randevu talep eden SMM yükleniciye gerekli hassasiyeti göstermemektedir. Montajı tamamlanmış enerji vermeye hazır işler günlerce, yoğunluk gerekçesinin

bitmesini beklemektedir. Bu nedenle kabul heyeti başkanlığına atanmaların, İl Müdürlüğü yetkilileri tarafından uyarılmaları gerekmektedir.

İzmir İl Müdürlüğü'ne bağlı **bazı ilçelerde A.G dağıtım şebekesi geçici kabulleri yapılmamasına karşın tesislere enerji verilmektedir.** Özellikle tarımsal sulama A.G dağıtım şebekelerinin geçici kabulü "hatların özel arazide olduğu" gerekçesiyle yapılmamaktadır. Bu tesislerin sorumluluğunun Gediz EDAŞ İzmir İl Müdürlüğü'ne ait olacağı unutulmamalıdır.

4-İŞLETME SORUMLULUĞUNDA YAŞANAN SORUNLAR

Trafolu tesislerde tam gün esasına göre çalışan veya bu görevi hizmet sözleşmesi ile üstlenen bir elektrik mühendisinin aranması konusunda EMO İZMİR ŞUBESİ'nin hukuksal mücadelesi mahkemenin lehimize kararıyla sonuçlanmıştır. Gediz EDAŞ, yaptığı itirazın reddedilmesi üzerine trafolu abonelere işletme sorumlusu elektrik mühendisini bildirilmesini isteyen yazılar göndermiştir. Bu yazılar uzunca bir zamandır görmezden gelinen ve ihmal edilen bir yetki ve sorum-

luluğun olumlu belgeleridir. Ancak Gediz EDAŞ bu yazıları, işletme sorumlusu bulunan ve bunu yazı ile bildiren abonelerine de göndererek karışıklığa yol açmıştır.

ÇÖZÜM İÇİN ÖNERİLER

-Enerji izni yazıları ve protokollerdeki tek taraflı ve zorlayıcı hükümler kaldırılmalıdır

-Elektrik dağıtımından görevli ve sorumlu olan Gediz EDAŞ; şebeke yatırımlarını zamanında ve yeterli biçimde yapmalı, yatırımlar içindeki **zorunlu üçüncü şahıs yatırımlarının** payı azaltılmalıdır.

-EPDK Lisans Yönetmeliği'nin 38. maddesine göre yapılması istenen işlerden özellikle metropol içi imarlı alanlarda yapım ve planlamada inisiyatifi ele almalı ve yeni bir yapılanmaya gitmelidir.

-Enerji talebi oluştuktan sonra değil, talebin oluşma aşamasından önce sürdürülebilir planlamayla başlayan ve bütünlüklü çözümleri hayata geçirmelidir.

-İşletme sorumluluğu sözleşmelerinin takvim yılıyla sınırlı olması nedeniyle abonelere her yıl Aralık ayı içinde anımsatma yazısı gönderilmelidir.

-Abone faturalarında Sanayi Sicil Belgesi takibi ve uyarılarına benzeyen, otomasyon sistemiyle kontrol edilen bir mekanizma kurulmalı, aboneler bu konuda fatura üzerinden bilgilendirilmelidir.

-İlçe İşletme Müdürlüklerine teslimi istenen işletme sorumluluğu sözleşme veya ücretli çalışan bildirimlerinin Sistem İşletme Bakım Müdürlüğü'nde de güncel olarak bulunması sağlanmalıdır.

- Gediz EDAŞ İzmir İl Müdürlüğü her konuda daha özenli ve verimli çalışma için EMO ile işbirliği yapmalı, ortaklaşılan konular ve çözümlerin hayata geçirilmesinde gecikme yaşanmamalıdır.

GEDİZ ELEKTRİK DAĞITIM A.Ş.
İZMİR İL MÜDÜRLÜĞÜ-
SİSTEM İŞLETME VE BAKIM MÜDÜRLÜĞÜ
MÜŞTERİ BİLGİ FORMU

MÜŞTERİ ADI VEYA ÖN VANI	:	
MÜŞTERİ NO	:	
FİRMA YETKİLİSİ	:	
İŞLETME SORUMLUSU (varsa)	:	
TRAFÖ MERKEZİ (KABİN) NO	:	
İŞLETME GERİLİMİ	:	
TRAFÖ GÜCÜ	:	
TELEFON NO	:	